

Oplegvel Raadsstuk

Portefeuille P. Heiliegers
Auteur Dhr. P. Vlegels
Telefoon 5113458 E-mail: vlegels@haarlem.nl
STZ/EC Reg.nr. 2012/104428
Te kopiëren: A
B & W-vergadering van 24 april 2012

Onderwerp

Startnotitie Cultuurnota Haarlem 2013-2016

DOEL: Besluiten

De gemeenteraad is bevoegd tot het vaststellen van kaderstellende nota's.

B&W

1. Het college stelt de raad voor de startnotitie voor de Cultuurnota Haarlem 2013-2016 vast te stellen (bijlage A), met de volgende doelstellingen van het Haarlemse cultuurbeleid voor de periode 2013-2016:
 - a. Haarlem beschikt over een aantrekkelijk en gevarieerd basisaanbod aan kunst en cultuur, met een voldoende publieksbereik;
 - b. Haarlem beschikt op enkele terreinen over topkwaliteit, die ook buiten Haarlem opvalt door artistieke zeggingskracht en innovatie, en heeft een goed productieklimaat waarin gezelschappen en individuele makers kunnen werken en 'scheppen';
 - c. Haarlem is succesvol in de versterking van de toeristische wervingskracht van de stad. Ook het vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijfsleven wordt gestimuleerd door een gezond en gevarieerd cultuurklimaat en een aantrekkelijk en toegankelijk cultureel erfgoed;
 - d. Haarlem zet in het cultuurbeleid verder in op talentontwikkeling;
 - e. Haarlem is een levendige, dynamische en creatieve stad met een goed kunstenaarsklimaat en ruimte voor creatieve bedrijvigheid;
 - f. Haarlem richt zich ook in het cultuurbeleid op meer regionale samenwerking;
 - g. Haarlem stimuleert het ondernemerschap van de cultuursector.
2. Het besluit heeft geen financiële consequenties
3. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit; de media ontvangen een persbericht
4. Het college stuurt dit voorstel naar de gemeenteraad, nadat de commissie Ontwikkeling hierover een advies heeft uitgebracht

Raad:

Besluit	Moties en amendementen
---------	------------------------

in te vullen door griffie

in te vullen door griffie

Conform

Ja

Raadsstuk

Onderwerp: Startnotitie Cultuurnota Haarlem 2013-2016

Reg.nummer: 2012/104428

1. Inleiding

In de voorliggende startnotitie voor de nieuwe Cultuurnota Haarlem 2013-2016 legt het college aan de gemeenteraad de doelstellingen voor het nieuwe cultuurbeleid voor, vanwege de kaderstellende rol van de raad.

Het doel hiervan is, dat het gemeentebestuur ideeën m.b.t. doelstellingen voor de cultuursector en de culturele basisinfrastructuur voor Haarlem inbrengt. Daarnaast wordt zij betrokken bij het proces van de totstandkoming van de nota, zoals bij inhoudelijke participatiebijeenkomsten met vertegenwoordigers uit de Haarlemse cultuursector en andere betrokkenen.

De huidige Cultuurnota Haarlem 2009-2012 loopt eind dit jaar af. Ook andere overheden werken aan de structuur voor de nieuwe cultuurnotaperiode 2013-2016. Het is van belang parallel hieraan ook in Haarlem de vierjarige beleidsperiode aan te houden en dit najaar een nieuwe Haarlemse cultuurnota vast te stellen. Dit gelet op afspraken over cofinanciering van enkele instellingen en programma's voor de periode 2013-2016.

Voor deze nieuwe cultuurnotaperiode is het de uitdaging om de goede positie en positieve uitstraling van de cultuurstad Haarlem te behouden en zelfs te versterken. De ambitie blijft, maar voor de invulling daarvan wordt meer dan ooit een beroep gedaan op het ondernemerschap van de maatschappelijke partners en de inventiviteit van de burgers. Voor een aantal onderwerpen leent meer (regionale) samenwerking zich.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

- 1) De Startnotitie voor de Cultuurnota Haarlem 2013-2016 vast te stellen (bijlage A), met de volgende doelstellingen van het Haarlemse cultuurbeleid voor de periode 2013-2016:
 - a. Haarlem beschikt over een aantrekkelijk en gevarieerd basisaanbod aan kunst en cultuur, met een voldoende publieksbereik;
 - b. Haarlem beschikt op enkele terreinen over topkwaliteit, die ook buiten Haarlem opvalt door artistieke zeggingskracht en innovatie, en heeft een goed productieklimaat waarin gezelschappen en individuele makers kunnen werken en 'scheppen';
 - c. Haarlem is succesvol in de versterking van de toeristische wervingskracht van de stad. Ook het vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijfsleven wordt gestimuleerd door een gezond en gevarieerd cultuurklimaat en een aantrekkelijk en toegankelijk cultureel erfgoed;
 - d. Haarlem zet in het cultuurbeleid verder in op talentontwikkeling;
 - e. Haarlem is een levendige, dynamische en creatieve stad met een goed kunstenaarsklimaat en ruimte voor creatieve bedrijvigheid;
 - f. Haarlem richt zich ook in het cultuurbeleid op meer regionale samenwerking;
 - g. Haarlem stimuleert het ondernemerschap van de cultuursector.

3. Beoogd resultaat

De gemeenteraad stelt de startnotitie en de doelstellingen voor het cultuurbeleid van de gemeente Haarlem vast voor de periode 2013-2016.

4. Argumenten

Het gemeentebestuur stelt in de startnotitie voor de Cultuurnota Haarlem 2013-2016 de doelstellingen van het cultuurbeleid vast en onderbouwt de ambitie en keuzes voor de culturele uitstraling van Haarlem.

De financiële gevolgen van de nieuwe Cultuurnota voor de gesubsidieerde culturele instellingen worden tijdens de begrotingbehandeling 2013 van de gemeente Haarlem nader bepaald (november 2012). De gemeenteraad stelt de nieuwe Cultuurnota Haarlem 2013-2016 ook komend najaar vast.

In de verleningsbeschikkingen aan de door de gemeente gesubsidieerde culturele instellingen is in december 2011 aangekondigd dat de vaststelling van de nieuwe Cultuurnota gevolgen kan hebben voor de hoogte van het subsidiebedrag.

5. Kanttekeningen

De doelstellingen van het cultuurbeleid zijn in de Startnotitie verder toegespitst, maar ook lastig in heel concrete zin te onderbouwen. Kunst en cultuur dragen namelijk vaak ook (zijdelings) bij aan veel andere doelstellingen van gemeentelijk beleid, zoals het aantrekkelijk maken van de stad voor inwoners en bezoekers of voor het vestigen van bedrijven. Door het maken van concrete prestatieafspraken met de grotere culturele instellingen wordt dit probleem grotendeels ondervangen.

6. Uitvoering

De startnotitie beschrijft naast bovengenoemde doelstellingen ook een aantal onderwerpen die in de nieuwe Cultuurnota Haarlem 2013-2016 aan de orde komen, alsmede het proces rond de besluitvorming. In de planning zijn de betrokkenheid van zowel de cultuursector zelf als van de gemeenteraad meegenomen (participatie).

De doelstellingen voor de nieuwe Cultuurnota worden besproken met de cultuursector. Over deelonderwerpen vinden aparte participatiebijeenkomsten plaats, waar ook raadsleden voor worden uitgenodigd om mee te discussiëren. Met de culturele instellingen worden prestatieafspraken voor de periode 2013-2016 gemaakt, op basis van het nieuwe beleidskader subsidies. De gemeente Haarlem gaat over de invulling hiervan met deze organisaties nader in gesprek.

De Cultuurnota Haarlem 2013-2016 wordt vervolgens in najaar 2012 door de gemeenteraad vastgesteld.

De nieuwe Cultuurnota wordt aantrekkelijk vormgegeven en gepubliceerd, zodat dit boekje zowel fysiek als via de gemeentelijke website een visitekaartje van Haarlem is.

7. Bijlagen

A. Startnotitie Cultuurnota Haarlem 2013-2016.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

- 1) De Startnotitie voor de Cultuurnota Haarlem 2013-2016 vast te stellen (bijlage A), met de volgende doelstellingen van het Haarlemse cultuurbeleid voor de periode 2013-2016:
 - a. Haarlem beschikt over een aantrekkelijk en gevarieerd basisaanbod aan kunst en cultuur, met een voldoende publieksbereik;
 - b. Haarlem beschikt op enkele terreinen over topkwaliteit, die ook buiten Haarlem opvalt door artistieke zeggingskracht en innovatie, en heeft een goed productieklimaat waarin gezelschappen en individuele makers kunnen werken en ‘scheppen’;
 - c. Haarlem is succesvol in de versterking van de toeristische wervingskracht van de stad. Ook het vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijfsleven wordt gestimuleerd door een gezond en gevarieerd cultuurklimaat en een aantrekkelijk en toegankelijk cultureel erfgoed;
 - d. Haarlem zet in het cultuurbeleid verder in op talentontwikkeling;
 - e. Haarlem is een levendige, dynamische en creatieve stad met een goed kunstenaarsklimaat en ruimte voor creatieve bedrijvigheid;
 - f. Haarlem richt zich ook in het cultuurbeleid op meer regionale samenwerking;
 - g. Haarlem stimuleert het ondernemerschap van de cultuursector.

Gedaan in de vergadering van

De griffier

De voorzitter

BIJLAGE A

Startnotitie Cultuurnota Haarlem 2013-2016

De voorbereiding van de nieuwe Cultuurnota Haarlem 2013-2016 is gestart. Hier zijn vier redenen voor te geven:

1. Cultuur is van belang voor de economie.

De ambitie om een sterke cultuurstad te willen zijn wordt niet langer meer alleen ingegeven door de overtuiging dat kunst en cultuur een directe bijdrage leveren aan de individuele vorming en mede daardoor aan het welzijn en welbevinden van de burgers van Haarlem. Maar ook door een groeiend bewustzijn dat kunst en cultuur evenzeer van groot belang zijn voor de economische ontwikkeling en daarmee voor de welvaart van een stad. In de nieuwe Cultuurnota leggen we het belang van cultuur voor Haarlem vast.

Gerard Marlet schrijft in zijn proefschrift *De aantrekkelijke stad* (Utrecht 2009) over het belang van de aanwezigheid van zogenaamde ‘woonattracties’ in een stad.¹ In vergelijking met vroeger -waarin de keuze voor de stad gekoppeld was aan de aanwezigheid van werk- is nu de doorslaggevende reden om zich te vestigen in een stad een combinatie van factoren waarbij de aanwezigheid van woonattracties grotendeels bepalend is. Het gaat om aanwezigheid van kunst en cultuur, dynamiek in de stad, leuke restaurants, een bioscoop, musea en interessante evenementen. Met name hoogopgeleide mensen zoeken steeds meer naar deze combinatie. Een stad die dit aanbiedt verhoogt daarbij meteen haar menselijk kapitaal, de creatieve klasse die zelf cultuur ‘consumeert’ alsook produceert.

2. In de cultuursector zijn veel ontwikkelingen.

De culturele infrastructuur van Haarlem staat onder druk door de bezuinigingen vanuit het Rijk en de provincie Noord-Holland. Deze bezuinigingen kunnen niet door de gemeente Haarlem worden ondervangen. Bovendien bezuinigt de gemeente ook zelf op Cultuur. (Meer) Ondernemerschap van de culturele organisaties lost dit probleem op de korte termijn maar ten dele op. De gemeente Haarlem moet keuzes maken, ook met betrekking tot de ondersteuning van de cultuur in de stad.

3. De veranderende rol van de overheid.

De opvatting over de rol van de overheid in de cultuursector verandert. Meer en meer wordt aan de samenleving zelf overgelaten. Tegelijkertijd heeft de gemeente een verantwoordelijkheid bij het op peil houden van de kwaliteit en het bereik van de culturele voorzieningen, de culturele basisinfrastructuur. Het cultuurbeleid is alleen geen strikt wettelijke taak voor gemeenten. In het coalitieakkoord ‘Het oog op morgen’ staan kunst en cultuur vooral en nadrukkelijk vermeld als zaken waarmee de stad Haarlem zich economisch mee kan en moet profileren.

4. De huidige Cultuurnota Haarlem 2009-2012 loopt af.

De nieuwe Cultuurnota wordt een uitvoeringsprogramma, inclusief een actualisering van de ‘State of the Art’ van Haarlem. Dit is een beschrijving van de cultuursector. De laatste ‘State of the Art’ dateert uit december 2003, indertijd opgesteld als inbreng voor de cultuurconvenanten 2005-2008. De relatie met onder meer de Economische Agenda 2012-2018 van Haarlem, het broedplaatsenbeleid, de agenda Cultureel Erfgoed (in voorbereiding) en het Evenementenbeleid van Haarlem (in voorbereiding) komt in de nieuwe Cultuurnota aan bod.

Doelstellingen cultuurbeleid

De afgelopen jaren is het cultuurbeleid van de gemeente Haarlem stelselmatig gecontinueerd. De doelstellingen uit de periode 2005-2008 zijn ook van 2009-2012 gelijk gebleven. Voor de nieuwe periode 2013-2016 stelt het college met deze Startnotitie aan de raad voor de doelstellingen -enigszins aangepast- vast te stellen.

¹ Marlet laat duidelijk zien dat inzetten op cultuur geen financiële aderlating is, maar juist de stad een injectie geeft die zijn vruchten afwerpt op allerlei verschillende terreinen. Hij verklaart hierbij ook de verschillen in economische groei tussen Amsterdam, waar juist die creatieve klasse sterk vertegenwoordigd is en Rotterdam, een industriële stad.

De doelstellingen in het cultuurbeleid van de gemeente Haarlem zijn nu heroverwogen. De doelstelling gericht op het bereiken van sociale cohesie en participatie wordt minder prominent. Talentontwikkeling, meer regionale samenwerking - ook binnen de Metropoolregio Amsterdam - en het stimuleren van ondernemerschap komen er als doelstellingen voor in de plaats.

Voor de nieuwe cultuurnotaperiode 2013-2016 is het de uitdaging om de goede positie en positieve uitstraling van de cultuurstad Haarlem te behouden en zelfs te versterken. De ambitie blijft, maar voor de invulling daarvan wordt meer dan ooit een beroep gedaan op het ondernemerschap van de maatschappelijke partners en de inventiviteit van de burgers. Voor een aantal onderwerpen leent meer (regionale) samenwerking zich.

De doelstellingen van de Cultuurnota Haarlem 2013-2016 zijn als volgt:

1. Haarlem beschikt over een aantrekkelijk en gevarieerd basisaanbod aan kunst, erfgoed en cultuur, met een voldoende publieksbereik;
2. Haarlem beschikt op enkele terreinen over topkwaliteit, die ook buiten Haarlem opvalt door artistieke zeggingskracht en innovatie, en heeft een goed productieklimaat waarin gezelschappen en individuele makers kunnen werken en 'scheppen';
3. Haarlem is succesvol in de versterking van de toeristische wervingskracht van de stad. Ook het vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijfsleven wordt gestimuleerd door een gezond en gevarieerd cultuurklimaat en een aantrekkelijk en toegankelijk cultureel erfgoed;
4. Haarlem zet in het cultuurbeleid verder in op talentontwikkeling;
5. Haarlem is een levendige, dynamische en creatieve stad met een goed kunstenaarsklimaat en ruimte voor creatieve bedrijvigheid;
6. Haarlem richt zich ook in het cultuurbeleid op meer regionale samenwerking;
7. Haarlem stimuleert het ondernemerschap van de cultuursector.

Aan diverse vertegenwoordigers van de Haarlemse cultuursector is een visie gevraagd op de bovenstaande doelstellingen, in relatie tot een meerjarenbeleidsplan voor de periode 2013-2016. Daarnaast is aan hen de vraag voorgelegd over hun (toekomstige) positie in de stad. De reacties worden meegenomen in de nieuwe Cultuurnota.

Participatiebijeenkomsten

In een aantal bijeenkomsten rond de Cultuurnota Haarlem voor de periode 2013-2016 wordt het culturele veld intensief betrokken bij het bepalen van de koers van het Haarlemse cultuurbeleid. De participatiebijeenkomsten hebben onderstaande thema's, die alle in de Cultuurnota terug zullen komen. Ook raadsleden en andere betrokkenen worden voor deze bijeenkomsten uitgenodigd.

1) Cultuureducatie

HART is het nieuwe centrum voor cultuureducatie en vrijetijdsonderwijs in Haarlem. Met andere culturele instellingen in de stad en het onderwijs moet een structurele samenwerking tot stand komen, vooral ten behoeve van het onderwijs (één loket voor cultuureducatie). Ook ondernemerschap en de relatie tot andere aanbieders in de markt komt in deze bijeenkomst aan bod.

2) Geschiedenis van Haarlem (erfgoed)

Het college wil een krachtiger profilering van het Haarlems cultureel erfgoed realiseren op een centrale plek in de stad. Het plan om vanuit de gemeente te komen tot een 'Stadsmuseum Haarlem' is voorlopig in de ijskast gezet. Initiatieven vanuit de stad om het erfgoed meer zichtbaar te maken worden door de gemeente omarmd.

3) Hedendaagse kunst

Er is een aantal kansrijke initiatieven in de stad op het gebied van de hedendaagse kunst. Het college ziet kansen voor meer samenwerking tussen deze initiatieven: De Hallen Haarlem, Nieuwe Vide, 37PK en De Vishal. Met deze culturele instellingen op het gebied van de hedendaagse kunst wordt gesproken om te komen tot een plan in het belang van het kunstklimaat van de stad Haarlem.

4) Ondernemerschap

Ondernemerschap toont zich niet alleen bij de traditionele partners in de stad, mede onder invloed van verzelfstandigingen en verzakelijking van de subsidierelaties, maar ook bij groepen en personen die in toenemende mate zorgen voor voorzieningen die voorheen het terrein van de overheid waren (particuliere muziekscholen, aanbieders van projecten in het onderwijs, theatervoorzieningen etc.).

5) Creatieve industrie

De cultuursector is naast één van de belangrijkste werkgevers in de stad Haarlem, tevens een bepalende factor voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, met name uit de creatieve industrie. Bij cultureel ondernemerschap gaat het niet alleen om het ondernemender maken van de cultuursector, maar ook om het leggen van verbindingen tussen ondernemers en de kunsten. Broedplaatsen leggen een verbinding tussen die twee werelden.

Planning

De doelstellingen voor de nieuwe Cultuurnota worden in inhoudelijke participatiebijeenkomsten besproken met het Haarlemse culturele veld en andere betrokkenen.

Met de culturele instellingen worden prestatieafspraken voor de periode 2013-2016 gemaakt, op basis van het nieuwe beleidskader subsidies. De gemeente Haarlem is over de invulling van de prestatieafspraken met deze organisaties in gesprek.

De Cultuurnota Haarlem 2013-2016 wordt in najaar 2012 door de gemeenteraad vastgesteld.

Een aantal onderwerpen in de Cultuurnota Haarlem 2013-2016

- **Amateurkunst en Cultuurstimuleringsfonds**
 - Budget amateurkunstregeling verminderd per 2013; gevolgen aantal uitvoeringen en bespeling podia
 - Andere inrichting Cultuurstimuleringsfonds Haarlem; reactie motie 'Bundel de cultuurfondsen'

- **Cultuureducatie**
 - Visie, relatie met programma 'Cultuureducatie met kwaliteit' (regionale samenwerking, scholen)
 - Huisvesting HART (centraal én decentraal); HART als vraagbaak en expertisecentrum
 - Plan voor 'Week van de Cultuureducatie' in Haarlem

- **Podiumkunsten**
 - Samenwerking cultuurpodia (onderzoek LAgrouP); reactie motie 'Vul onze lege zalen'
 - Overdracht eigenaarsbeheer en -onderhoud van de gemeente aan de cultuurpodia
 - rijksbezuinigingen Holland Symfonia en Toneelschuur Producties (gevolgen voor exploitatie Philharmonie respectievelijk Toneelschuur)

- **Musea en collectie stad Haarlem**
 - Profilering, city marketing (2013: 100 jaar Frans Hals Museum en Teylers UNESCO-Werelderfgoed)
 - Profilering Haarlems erfgoed, meer zichtbaarheid in de stad, cultuureducatie

- **Invulling ondernemerschap**
 - Opdracht kunst- en cultuursector meer ondernemerschap
 - Verzakelijking subsidiesystematiek, minder subsidie-afhankelijk, invoering prestatieafspraken
 - Crowdfunding (betrokkenheid particulieren, Geefwet, verbinding economie met cultuur)

- **Kunst in de openbare ruimte**
 - Herziening beleid Kunst in de Openbare Ruimte, waardering huidige collectie en invoering percentageregeling, nieuwe opdrachten via 37PK
 - Beheer en onderhoud collectie via Kunstwacht
 - Zichtbaarheid collectie via beeldengids en website

- **Beeldende kunst**
 - Verdeling geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving m.i.v. 2013 (€ 150.000).
 - Visie op presentatieplekken hedendaagse kunst, incl. nieuwe initiatieven als de Refter (Stadhuis), de StadsKunstKamer (Raakspoort) en plannen voor de Zijlpoort.
 - Aandacht voor kunstenaarsverenigingen en -initiatieven, galeries

- **Ateliers en broedplaatsen**
 - Atelierbeleid, vernieuwing in bestand atelierruimten en mogelijke doorschuif in gebruik
 - Rol van broedplaatsen en oefenruimten in Haarlem

- **Bibliotheek en literatuur**
 - Visie bibliotheekvoorziening Haarlem en omstreken
 - Verkiezing nieuwe stadsdichter

- **Festivals en evenementen**
 - Aandacht voor diverse culturele festivals en evenementen, relatie met evenementenbeleid

- **Good Governance**
 - Aandacht voor de Code Cultural Governance